

S PROSLAVE OB 125-LETNICI RK IN 35-LETNICI
PROSTOVOLJNEGA KRVODAJALSTVA V TOBAČNI
TOVARNI LJUBLJANA

Stotisoči litrov krvi za dragocena življenja

4. junij je v krvodajalstvu zapisan s posebej velikimi črkami. Letos se toliko bolj, saj mineva natanko 125 let, kar je bil ustanovljen mednarodni rdeči križ in 35 let, kar se je začelo prostovoljno krvodajalstvo na Slovenskem.

V počastitev teh tako pomembnih jubilejev so v prostorni jedilnici Tobačne tovarne Ljubljana na ta dan pripravili večjo slovesnost, na kateri so podelili tudi posebna priznanja najbolj zvestim krvodajalcem in drugim delavcem s tega področja.

Po skupinskem ogledu proizvodnje v TTL in uvodnih pozdravnih besedah predsednika občinskega odbora RKS dr. Marjana Korišča, je zbranim spregovoril predsednik skupščine občine Peter Vrhunc, ki je bil tudi slavnostni govornik proslave, nato pa je predsednica republiškega odbora RKS Ivica Žnidaršič v nekaj zgoščenih besedah orisala tudi pomen samih jubilejev.

»V teh 35 letih, kar beležimo prostovoljno krvodajalstvo na Slovenskem, je bilo zbranih nič manj kot milijon litrov krvi, ki jo je darovalo kar 800 tisoč darovalcev,« je med drugim dejala Ivica Žnidaršič. »Samo letno mora priti prek 100 tisoč ljudi na odvzem krvi, da je dovolj za tekoče potrebe. Za letošnje smo si zastavili za cilj, da vsak krvodajalec poskuša pridobiti vsaj še enega, ki do zdaj še ni daroval krvi, kajti le na ta način bomo ohranili dovolj visoko stopnjo krvodajalstva.«

Tako pomembnega jubileja pa si seveda ni bilo moč zanižati tudi brez kulture. Za to je to pot poskrbel Slovenski oktet (ta se je zavoljo akustičnosti postavil kar v kot jedilnice), ki je zapel venček narodnih in drugih pesmi iz svojega bogatega repertoarja. Med temi so – kot že tolikokrat – še posebej vžgale »Imel sem ljubi dve« Benjamina Ipavca, pa »ribniška« »Vre, vre, vre«, »Nocoj, pa oh nocoj«, ki

jo oktet prepeva že skoraj 40 let in tudi kanadska »Vive l'amour«, s katero je oktet zaključil svoj nastop.

V sklepnem delu proslave, ki jo je tekoče povezoval radijski napovedovalec Tone Jurečič, so nato podelili priznanja najzaslužnejšim krvodajalcem in zdravstvenim delavcem. Ta so prejeli:

Zlati znak RKS: Draga Janežič, Trček Gabriel (skupaj z jubilejnim priznanjem), Franja Peterca, Jože Zavašnik (z jub. priz.), Tereziya Jeras, Marija Pergar (z jub. priz.), Josipina Jenkole, Janez Koprivec, Dore Selan, Ludvik Merkuž (z jub. priz.), Jurij Caliberg, Pavle Setničar (z jub. priz.), Silva Baus (z jub. priz.), Gusti Amon, prof. Alojzij Bertonec (z jub. priz.), Mara Koprivec, Frida Škodlar, Brane Stefančič (z jub. priz.), Zofij Skorčič.

Srebrni znak RKS: prof. Franc Krumberger, GD Kozarje, Jože Vovk, Dušan Pleško, Martin Istenič (z jub. priz.), Barbara Železnik (z jub. priz.), Franc Bernik, Tončka Klobučar (z jub. priz.), Jože Repič (z jub. priz.), Marija Zulfic (z jub. priz.), »Naša komuna« (z jub. priz.), skupščina občine Ljubljana Vič-Rudnik, Anica Kočevar.

Jubilejna priznanja RKS: TTL, Srednja šola za računalništvo, Hoja, Institut za gerontologijo, Institut Jožef Stefan, Institut za elektroniko in vakuumsko tehniko, DO ISKRA, Fakulteta za elektrotehniko, ISKRA Horjul, KO RKS Brezovica, KO RKS Črni vrh, KO RKS Polhov Gradec, KO RKS Horjul, KO RKS Šenjoši, KO RKS Škofljica, KO RKS Vrhovci, dr. Anton Cedilnik, Ivan Ivanc, Mato Radman, Rudi Rojč, Jože Ferberžar, Jože Anzeljic, Lenart Kozjek, Anica Sterle, Franc Magister, Franc Gradišar, Anton Ciglar, Franc Bergelj, Rudolf Herman, Franc Mrak, ing. Uči Osredkar, Marta Kocijar, Maks Jovan, Ferdo Javornik, Elza Skančelj, Boris Lukešev, Marjan Keršič-Belač, ing. Janez Čemažar, Jože Suhadolnik, Janez Novak in Viljem Matevžič.

Jubilejno priznanje in zlati znak RKS pa je prejel tudi predsednik OO KRS dr. Marjan Korišič. B. VRHOVEC

Obrambni dan – požar v Horjulu

Megleno in vlažno jutro maja 1988. Okrog šole v Horjulu se zbirajo otroci v skupince, prihajajo delavci šole, nekaj odraslih iz KS in mladi gasilci. Ob osmih se začne odvijati akcija po znani režiji: požar, umik iz šole, gašenje in reševanje, prva pomoč ponesrečenim, potem pa pohod na Koreno, kjer bo tekmovaljevanje v streljanju in kulturni program. Že prejšnji dan so na Koreni taborniki postavili svoj tabor, lovci in rezervisti pa pripravili strelišče.

Važen del programa – streljanje z MK puško – sta prevzeli lovski družina in ZRVS iz Horjula. Vse materialne stroške: strelivo je zagotovila občinska konferenca ZRVS, a puške, tarče, pokale in medalje je priskrbel LD. KO ZRVS pa pripravila ekipe in sodelovala pri organizaciji streljanja. Imeli smo kategorijo šolarjev in kategorijo odraslih. Tekmovalo je deset ekip šolarjev, od odraslih pa moška in ženska ekipa iz šole, JLA iz Vrhnike ter LD in ZRVS Horjul.

Na kmetiji pri Lenartu je bilo od desetih naprej živo, zunaj in po hiši. Dišalo je po čaju, klobasah, po dobrem zraku.

Tekmovaljevanje se je okrog enajstih bližalo koncu. Začeli smo se zbirati pod širokim Lenartovim kozolcem. Predsednik ZRVS NOV Ljubljane tov. Stane Vrhovec je pripovedoval o zadnjih borbah v okolici pred osvoboditvijo. Obrambnega dne se redno udeležuje tudi narodni heroj Rudolf Hribnik-Svarun. Po podelitvi pokalov in po kulturnem programu je še nekaj sproščeni skupin na kmetiji odprti vrat po partizansko zaključevalo dan.

Jože Praprotnik
(sekretar ZRVS Horjul)

Uspelo strelsko tekmovanje

V okviru obrambnega dne osnovne šole Horjul, je bilo na Koreni strelsko tekmovanje z malokalibrsko puško. V prvi skupini so tekmovali učenci osnovne šole. Med posamezniki je zmagal Rok Škof, ekipno pa 8. a razred. V drugi skupini so bili najboljši člani ZRVS Horjul, sledili pa so jim horjulski lovci, vojaki iz Vrhnike in delavci šole.

Slika za spomin, s pokali, medaljami in nagradami.
FRANCE BRUS

Zdravstvena postaja Škofljica – objekt iz tretjega ljubljanskega samopriskevka je nared. V njej bo steklo delo s pacienti v mesecu septembru!

BILI SO MED NAMI V spomin Nacetu Kavčiču

takoj po njej vključil veliki povojni izgraditvi domovine. Njegovo povojno družbenopolitično delo ni imelo meja. Zasledili smo ga v vrstah ZK, OO ZRVS NOV, pri ureditvi komunale, urejanju otroškega igrišča, skratka povsod.

Morda me je na pričetku pot malce preveč zanesla prav na kulturno področje, toda tu sem ga spoznala, se z njim srečevala in tu ga bomo vsi pogrešali.

MOJCA ČERNE

Minka Ciuha

Teško je verjeti, da med nami ni več Minke Ciuha, s katero so nas še pred nekaj dnevi vezale tople človeške vezi in ki je bila zelo priljubljena med nami. Rojstvo in smrt dve stalnici, ki vzemirajata človeštvo vse od trenutka, ko se je človek začel zavedati samega sebe in od takrat dalje tisočletja sta ti dve stalnici še vedno v ospredju vprašanj, razmišljanj in iskanj odgovorov nanje. Toda vsako življenje je vredno premišljevanja, kot je vsaka bilka vredna sončnega žarka.

Ko smo zvedeli za žalostno novico, da se je v soboto, dne 11. junija 1988 smrtno ponesrečila v Koroških gorah, kamor je šla na izlet, tega nismo mogli verjeti.

Njena življenjska pot se je začela 17. 11. 1925 leta v Zagorju ob Savi. Po osnovni šoli je prišla v Ljubljano kot mlado dekle v šolo za bolničarke. Njeno prvo delovno mesto je bil sanatorij Leonišča ali sedanja ginekološka klinika. Po odhodu častnih sester iz Leonišča, to je bilo po vojni, je prevzela mesto voditeljice operativno ginekološke oddelka. Po nekaj letih službovanja, se je zaposlila v zdravstvenem domu Vič, kjer je delala do upokojitve kot medicinska sestra. Delo po vojni ni bilo lahko. Zmogla ga je v upanju na lepše življenje. Delala je v raznih DPO – KS – Brdo in RK. Nesebično in požrtvovalno se je razdajala med krajani. Vsakemu bolniku je rada pomagala z nasveti ali kakorkoli drugače iz svoje strokovnosti. Njen dan je bil zapoljen z delom in vedno prekretek. Bila je dobra kolegica, požrtvovalna delavka, ki je z veseljem opravljala svoje delo do upokojitve in po njej. Zaslužni pokoj je nastopil leta 1982. V svojem prostem času, jo je skrila sila vedno vlekla v gore, katere je neizmerno ljubila. Zahajala je z družino ali planinskimi društvom v gore, v gorah iskala svoje sanje in našla smrt.

Verzel, ki je nastala v njenem domu, bo ostala v naših srcih in vsi, ki smo jo poznali, jo bomo ohranili v lepem spominu.

UTRINKI IZ PRED DAVNIH DNI

»Le čakam čas, da gremo skupaj med naše brate Zilo pit«

Pokojni Jože Rupnik – predsednik borcev za Severno mejo Slovenije mi je nekaj mesecev pred smrtjo predlagal, da bi pisal o še živelih borcih za Severno mejo. Vsi ti nekdanji Maistrovi borci so sedaj stari devetdeset in še več let. Kot svojemu prijatelju sem mu obljubil, da bom njegovo nedokončano delo – pisanje – opravil po svojih sposobnostih in močeh. V naši občini živi še petnajst borcev, ki so se borili pod Maistrovo zastavo. Danes so mnogi od njih bolni in onemogli. Uspelo mi je, da sem se pogovoril z dvema.

Odlikovanje koroškemu borcu mi bo svetel spomin

Lojzeta Kastelica sem obiskal na njegovem domu – na Dolenjski 88. Rodil se je leta 1899 v Ljubljani. Izučil sem se mizarske obrti. V avstrijsko vojsko sem bil mobiliziran leta 1918 med najmlajšo zadnjo generacijo, saj sem Francu Jožefu služil le nekaj mesecev. Avstrijecem se je zelo mudilo in nas mlade fante so poslali na kratke vežbe na Dunaj, kjer so me usposobili za artilerijca. Pot na fronto me je vodila ob reki Piavi, to Tirolskem in Koroškem. Razpad Avstrije sem dočkal v Gorici. Mladi Slovenci so se takrat javljali k Maistrovim borcem, ki so se borili, da bi pregnali Nemce iz Koroške. Bil sem dodeljen v peto baterijo, ki je bila stacionirana v bližini Velikoveca, na katerega smo streljali s topom. Slovenski živelj nas je cenil. Zasedali smo vas za vasjo, a Nemci so žal postajali vse močnejši. V te kraje je začela prihajati vojska iz južnih krajev SHS. Niso se lepo obnašali in ljudje jim niso bili naklonjeni. A pomagali so nam v borbi. Ponosen sem, da smo Maistrovi borci osvojili kraje v zahodni Sloveniji, ki so sedaj dokončno naši. Zelo rad bi se udeležil odkritja Maistrovega spomenika lani jeseni v Mariboru, a zaradi moči, ki me zapuščajo, nisem mogel. Odlikovanje, ki so mi ga dodelili kot koroškemu borcu, pa mi bo ostalo kot svetel spomin.

Spomini na borbe na Koroškem so lepi

Koroškega borca Filipa Kosca sem obiskal v Domu starejših občanov Kolesija. O svojem pestrem in dolgem življenju je povedal marsikaj zanimivega. »Rodil sem se na dan, ko je leta 1895 potres prizadel Ljubljano. Že v mojih rosnih letih je oče odšel v Ameriko za kruhom in za nas je skrbel mama. Potem, ko sem se izučil za tapetnika, sem se zaposlil v Meranu na Koroškem, kjer je živel stric. Spodbudil me je do učenja nemščine. Na Dunaju sem znanje nemščine dopolnjeval na šoli za umetno obrt. 1915 sem bil mobiliziran v avstrijsko vojsko in bil kmalu poslan v Galicijo kot telefonist. Zbolel sem za kolero in kasneje kot rekonvalescent pobegeti ter se prebil do Rusov. Poslali so me v triletno ujetništvo v Samarsko gubanjivo v taborišče Tockaje. Po oktobrski revoluciji sem se preko Minska vrnil v Ljubljano, kjer so me do razsula avstrijske vojske imeli za dezerterja. Kot član narodne stroje sem bil premeščen v Ptuj.

kjer smo razoroževali vračajoče Madžare. Skoraj vsak dan smo se premeščali po raznih krajih Koroške in se borili z orožjem in besedo za slovenstvo. Med tamkajšnjimi Slovenci smo širili propagando proti Avstriji. Borili smo se pod vodstvom generala Lavriča in zasedli južno Koroško. Spominjam se, da smo takrat prirejali mnogo prireditev, ki so bile zelo obiskane. Januarja 1920 so nas, po taki prireditvi obkolili in zajeli Nemci. Odpeljali so nas v Špital ob Dravi, kjer mi je po treh tednih uspelo ubežati v Ljubljano. Kmalu sem se spet pridružil koroškemu borcu, ki so takrat napadli Črno na Koroškem. Prav ob napadu na ta kraj sem se izkazal in prejel medaljo Miloša Obiliča. Nepopisno lepi so moji spomini, ko sem se boril na Koroškem.

VINKO BOVCON